

Skötselplan för naturreservatet Tynnelsö Prästholmen

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatsbildningen är att:

- skydda och utveckla värdefull naturlig löv- och ädellövskog,
- bevara den biologiska mångfald som är knuten till reservatets naturtyper,
- säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-område huvudsakligen av kategorin "boreala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora" enligt EU:s habitatdirektiv.

Syftet ska nås genom att löv- och ädellövskogen inom reservatet lämnas orörd för fri utveckling, förutom en mindre del i väst där invandrande gran ska avvecklas.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn:	Tynnelsö Prästholmen
Objektnummer:	04-02-93
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Strängnäs
Församling:	Överselö
Fastighet:	Tynnelsö 1:1
Markägare:	Ingela och Jonas Rudberg
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Naturgeografisk region:	Nr. 24, Svealands sprickdalsterräng
Kulturgeografisk region:	Mellanbygden
Lägesbeskrivning:	Reservatet utgörs av tre delområden belägna på norra och nordvästra delen av Tynnelsö i Tynnelsöfjärden i Mälaren, ca fem km nordost om Strängnäs
Topografisk karta:	10H NV
Ekonomisk karta:	107 74, 107 84
ID-punkt:	1572039, 6589522
Gräns:	Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på beslutets kartor.
Areal:	66,9 ha, varav land 66,9 ha
Status:	
- Natura 2000	Beteckning: SE0220370
- Riksintresse	Ingår i riksintresse NRO 04 030

Datum

2003-06-13

	(naturvård)
- Naturvårdsprogram	Ingår i klass-I-objektet "Tynnelsö" (86-24A)
- Våtmarksinventeringen	Del av klass-3-objektet "våtmark vid Prästholmen", beteckning 10H 7e 01
- Nyckelbiotoper	Beteckning: 10H 7e 21, 22, 24, 25, 27, 28
- Ädellövskogsinventeringen	Beteckning: S 69 A, B, C, D
Markslag och naturtyper:	Ha varav produktiv skogsmark
- Skogsmark	43 ha 43 ha
Ädellövskog	9 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	11 ha
Triviallövskog	6 ha
Lövsumpskog	11 ha
Lövblandad barrskog	6 ha
- Övrig mark	27 ha
Naturtyp enligt Natura 2000:	
- Boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (typ 9020)	9 ha
- Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (typ 9080)	11 ha
- Västlig taiga (typ 9010)	4 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
- Markslag	Skogsmark
- Naturtyper	Äldre, naturlig ädellövskog Lövsumpskogar Västlig taiga
- Strukturer (landskapselement)	Gamla träd, döda träd
- Växt- och djursamhällen	Fåglar, lavar, svampar, mossor, ryggradslösa djur

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Reservatet består av tre delområden, Prästholmen, Långskär samt en mindre del norr Alkärrret, åtskiljda av en på 90-talet anlagd våtmark på före detta åker samt ett större hygge. Skogen på Prästholmen betades intill på fyrtio-femtitalet och tecken finns på äldre avverkningar.

Området har en relativt sen markanvändningshistoria. Större delen av området ligger under 5 meters ekvidistans och torde under större delen av historisk tid utgjorts av små kobbar med omgivande sankmark.

Den historiska kartmaterialet, troligtvis daterat till mitten av 1700, visar på att kobbarna betades. På häradskartan, från 1900, utgjorde Prästholmen fortfarande en

Datum

2003-06-13

egen ö. De mer höglänta partierna betades och hade ett lövbärande trädskikt medan de mer låglänta sankta partierna brukades som äng.

Det tidigare ängsbruket har inte lämnat några kulturhistoriska spår då dessa partier har legat orörda under en längre tid.

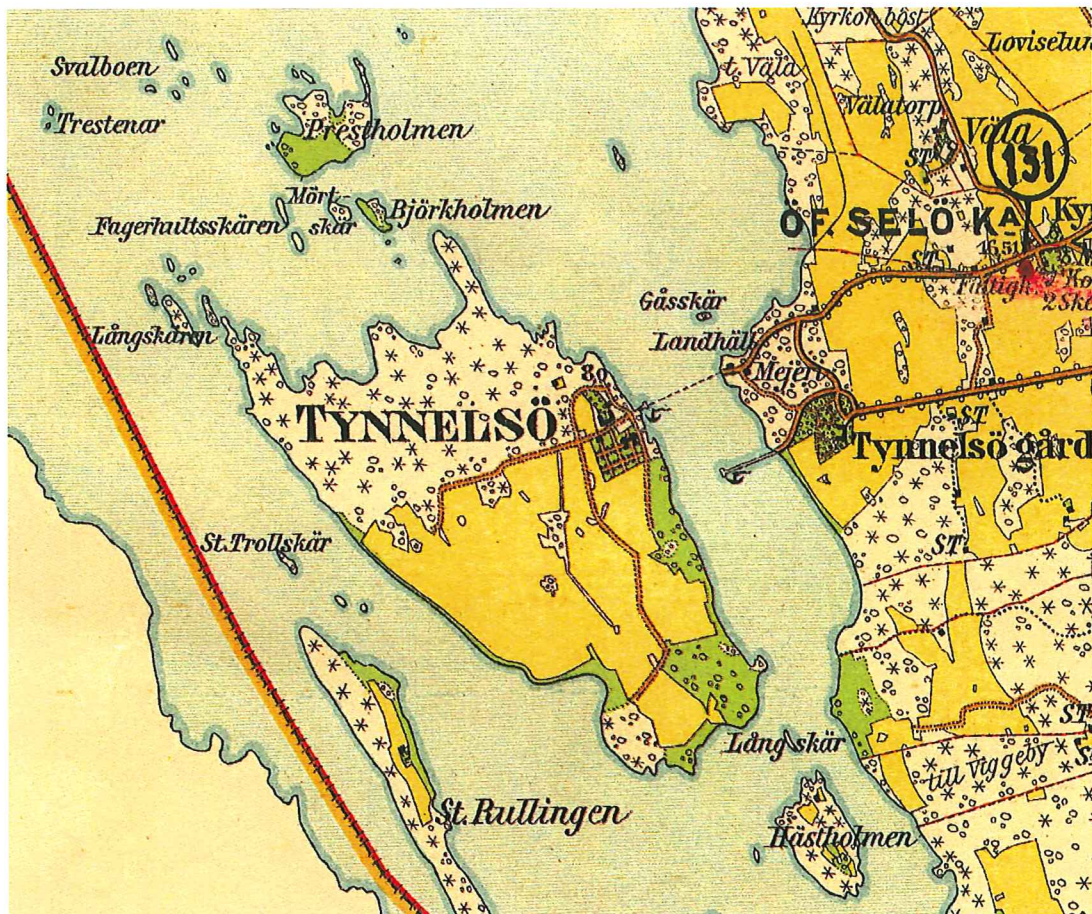

Fig 1. Tynnelsö, detalj från Häradskartan. (*) = barrträd, (o) = lövträd, vitt = skogsmark, grönt (mörk grått) = ängsmark, gult (ljus grått) = åkermark.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Naturvärdena på Prästholmen i norr är främst knutna till den gamla löv- och ädellövskogen som dominerar området. Den tämligen orörda skogen domineras av ek med stort inslag av klibbal, främst utmed stranden. Dessutom förekommer ask samt inslag av alm, björk, rönn, hägg, tall och gran. Dominerande i fältskiktet är högorter och bredbladiga gräs. Buskar av hägg, viden, måbär och hagtorn förekommer. Skogen är olikåldrig och har troligen en genomsnittsålder på ca hundra år, men enstaka träd av ek, ask, alm och tall har en betydligt högre ålder. Skogen anses ha trädkontinuitet. Bitvis finns en kraftig för yngning av ask i luckor. Död ved av olika lövträd uppträder allmänt till rikligt som lågor, klenved och torrträd. Söder om lövskogen på Prästholmen går ett fuktigt, vassdominerat bälte tvärs över ön. På

Datum

2003-06-13

1930-talet var sjön här så öppen att man kunde korsa ön med båt. I söder går reservatsgränsen längs en vall som har haft till funktion att valla in en åker. I anknytning till vallen finns tre mindre ”skogsöar” som är be vuxna med gammal asp, gammal olikåldrig lövskog samt albårder utmed stranden. Död ved uppträder allmänt på den aspdominerade östra ön, både som lågor, högstubbar och torrakor.

I det långsträckt västra området med Långskär i norr finns en mosaik av olika naturtyper dels avskuren av vassområden. I söder dominerar olikåldrig flerskiktad lövskog av lundkaraktär med äldre alm och klibbal samt inslag av ek, hägg och tall. Här finns död ved allmänt av diverse lövträdslag. I fuktiga, tidvis översvämmade partier växer välsluten, flerskiktad alsumpskog med alsocklar och en del död ved. På själva Långskär kommer det in lite gammal barrskog med talldominans. Typiska vegetationstyper är bredbladig grästyp, lågörttyp och högörttyp. Något hektar av yngre granskog ingår i området.

I det minsta delområdet finns en välsluten och flerskiktad alm- och alskog där en mindre del utgörs av alsumpskog. Här växer ett av länets få bestånd av ren almskog. Området har under lång tid fått utvecklas fritt varpå naturkvaliteter som gamla träd och lågor och torrträd uppträder rikligt. Värdefulla element är grova almar med kraftiga mossfällor och alsocklar.

Den gamla ädellövskogen som återfinns i flera delar av reservatet innehar en flora av sällsynta lavar, till exempel liten punktlav, grå vårtlav, lönnlav och blekspik. Reservatet innehåller värdefulla livsmiljöer även för fåglar, svampar, mossor och ryggradslösa djur. Mindre hackspett förekommer med flera revir på norra delen av Tynnelsö.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Det ängsbruk som finns belagt på häradskartan har inte lämnat några i landskapet synliga spår. Det finns inga kulturhistoriska bevarandevärden att ta hänsyn till som inte skötselplanen tillgodoser.

Geologiska bevarandevärden

Tynnelsö har bildats först i relativt sen tid, och dess högsta punkt uppe i hagen strax väster om gården ligger endast 15 m över Mälarens yta. Detta område höjde sig ur Mälaren för ca 3000 år sedan, dvs. i yngre bronsålder.

Berggrunden på Tynnelsö består helt av gnejs och tillhör en typ av svioniska bergarter som brukar kallas ådergnejsomvandlade äldsta graniter. Berget går i dagen på några ställen på ön. De lösa jordlagren på ön utgörs av åkerlera och morän. Åkerlera dominerar södra delarna av ön. På ett flertal platser uppträder försumpningar i terrängen. Inom reservatet finns förutom lera också sandig morän och organisk jord. Bara på några små kullar finner man moränmarker med ytsteniga områden.

Datum

2003-06-13

Intressen för friluftsliv/forskning/utbildning

Objektet är ett intressant utflyktsmål eftersom här finns höga naturintressen. Reservatet är ett bra exempel på en välutvecklad ädellövnaturskog och har viss betydelse för forskning och utbildning.

Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden redovisas i nedanstående tabell.

Prioriterade bevarandevärden	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status	Ingen status
Äldre, naturlig ädellövskog	X	X	X	X	
Lövsumpskog	X	X	X	X	
Gamla träd		X	X	X	
Döda träd		X	X	X	
Lavsamhällen		X	X	X	
Fåglar		X	X	X	

Referenser

Sveriges Geologiska Undersökning, 1984. *Jordartskartan*, 10H Strängnäs NV. Skala 1:50 000.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1985. *Berggrundskartan*, 10H Strängnäs NV. Skala: 1:50 000.

Våtmarker i Södermanlands län. Kopia av manuskript. VMI 1993.

Ädellövskogsinventeringen, 1985.

Lantmäterikartor; ägomätning (Överselö sn. Nr 1, årtal osäkert ev. 1731),

Ägomätning (Överselö sn. Nr 22, årtal osäkert),

Häradskarta, sammanställd 1904,

Ekonomisk karta

Topografisk karta

3. Indelning i skötselområden

Marksflag med likartad löpande skötsel utgör samma skötselområde. Reservatet består av två typer av skötselområden enligt bifogade karta (bilaga 3). Skötselområde 1 består av ädellövskog, lövsumpskog, triviallövskog, lövblandad barrskog samt vassområden. Här gäller skötseltypen skog med fri utveckling. Skötselområde 2, mellan Långskär och Tallåsen, består av ca tre hektar yngre planterad granskog med ett stort inslag av lövträd spritt i beståndet. Här gäller skötseltypen fri utveckling med undantag för avveckling av gran.

4. Mål och åtgärder för skötselområden**4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus**

Skötselområde 1:

- Naturtypen äldre naturlig ädellövskog ska ha en gynnsam bevarandestatus där arealen är minst 9 hektar.

- Naturtypen lövsumpskog ska ha en gynnsam bevarandestatus där arealen är minst 11 hektar.
- Naturtypen västlig taiga ska ha en gynnsam bevarandestatus där arealen är minst 4 hektar.

Skötselområde 2:

- Skogen ska vara dominerad av lövträd

4.2 Skötselmål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde 1:

- Skötselmål för skogsmark och övrig mark inom området är fri utveckling.

Skötselområde 2:

- Skötselmål för området är fri utveckling med undantag för avveckling av gran.

4. Information, friluftsliv och turism

Objektet är svåråtkomligt då det endast går att komma till Tynnelsö per båt. Vid Långskär och Prästholmen kommer det att sättas upp informationsskyltar.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Avveckling av gran	År 2003 och senare vid behov	Omr. 2	Entreprenör	2	Länsstyrelsen
Uppföljning av kvalitetsmål	Vart 6-12 år	Samtliga	Länsstyrelsen	1	Länsstyrelsen
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Samtliga	Länsstyrelsen	1	Länsstyrelsen

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

- Avveckling av gran, ca 4 ha Entreprenör/länsstyrelsen

Dokumentationen redovisas till reservatsförvaltaren, länsstyrelsen, som ansvarar för aktiv arkivering av materialet.

6.2 Uppföljning av skötselmål

Uppföljning av skötselmålen skall göras vart 5:e till 10:e år av länsstyrelsen.

6.3 Uppföljning av kvalitetsmål

Huvudansvarig för uppföljningen av kvalitetsmålen är länsstyrelsen.

- Mätning av arealer av naturtyper görs vart 6:e till 12:e år.

Datum

2003-06-13

7. Kostnader och finansiering

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Länsstyrelsen
Informationsskyltar	Länsstyrelsen
Uppföljning av kvalitetsmål	Länsstyrelsen
Röjning av gran	Länsstyrelsen

Naturreservatet Tynnelsö Prästholmen. Indelning i skötselområden.

Ekonomiska kartblad: 107 74, 84

Teckenförklaring

 Reservatsgräns

Skötselområde 1: Skog med fri utveckling

Skötselområde 2: Skog med fri utveckling med undantag för avveckling av gran

Skala: 1: 10 000

